

*Paganinis
hemlighet*

*Anger's del.
1819.*

Paganinis mörka hemlighet

av Christian Lanciai (2005)

Personerna:

Antonio Paganini, fadern
Cervetto, läraren
Rolla, en annan lärare
Nicolò Paganini
furstinnan Elisa Baciocchi, född Bonaparte
furstinnan Dida
deras sällskapsdamer
en väninna
en croupier
en läkare
Luigi-Giuglielmo Germi, advokat
Gioacchino Rossini, operatonsättare
Doktor Spitzer
Antonia Paganini
Marie-Louise Bonaparte
Frédèric Chopin
Robert Schumann
Heinrich Heine
Lafont, violinist
Sainte-Beuve, kritiker
Franz Liszt
Victor Hugo
Eugène Delacroix
Honoré de Balzac
Alfred de Musset
Hector Berlioz
Mr Watson

Handlingen utspelar sig i Europa 1795-1838.

Copyright © Christian Lanciai 2005

Akt I scen 1. Hemma.

Antonio Jag säger dig, att pojken är en guldgruva. Vi måste kunna tjäna pengar på honom.

Cervello Men hans utbildning måste få komma först. Om han inte lär sig allt från grunden kan han aldrig göra sig bemärkt.

Antonio Duger inte du som hans lärare då?

Cervello Han är för begåvad. Han har utklassat varje lärare i Genua direkt. Det blir *han* som slår *dem* på fingrarna.

Antonio Alltså är det bara att marknadsföra honom och tjäna pengar på honom. Han kan ju spela. Det räcker väl?

Cervello Du vill bara prostituera honom. Du vet ingenting om musik. Det är ett känsligt väsen som inte tål fel behandling. Musiken kräver sin egen rätt. Annars blir det ingen musik.

Antonio Vad menar du?

Cervello Jag menar att pojken har en egen hjärna och vet bäst själv hur hans begåvning skall hanteras. Om den hanteras fel av andra kommer han bara att revoltera.

Antonio Han skulle bara våga trotsa sin mamma och familjens försörjare! Vi kan säkert få honom att uppträda i något lokalt hov för någon baronessa, och så är hans lycka gjord.

Cervello Jag har ett bättre förslag.

Antonio Nå?

Cervello Jag har lyckats intressera Alessandro Rolla för pojken och fått honom att komma hit och lyssna på honom.

Antonio Vem tusan är det?

Cervello Den ledande musikdirektören i våra trakter. Han bestämmer snart över musiken i både Parma och Milano.

Antonio En man med inflytande alltså?

Cervello Just det. Han bör ha tagit del av unge Nicolòs färdigheter nu, och jag har bett honom komma hit.

Antonio Bara han inte stjälar pojken ifrån oss.

Cervello Jag har bara bett om hans rekommendation. (*Rolla gör entré.*) Här är han nu. (*reser sig, hälsar artigt och bugande*) Maestro, vi är så glada över att ni kunde ta er an vår unge violinist.

Rolla Och jag är glad att ni gjorde det, ty en sådan naturbegåvning kan man bara få uppleva en gång i livet.

Antonio Så min son har talang?

Rolla Är ni hans far?

Antonio Ja.

Rolla Då måste jag lyckönska er till en sådan son. Hur gammal sade ni att han var, mästare Cervello?

Cervello Tretton år.

Rolla Otroligt. Jag är ledsen, mina herrar, men jag kan inte lära honom något. Han spelar vad som helst a prima vista från bladet, hans gehör är absolut, hans fingerteknik är redan överlägsen de flesta etablerade violinisters som jag känner, och han utvecklar sig hela tiden mycket snabbare än att någon lärare kan hänga med.

Antonio Det var det jag sa! Han är färdig! Det är bara att låta honom uppträda för världen!

Rolla Det kan ni säkert låta honom göra, men driv honom inte för hårt. Tänk på hur Mozart fördärvades som barn av sin fars ambitioner.

Antonio Min son kan alltså bli en ny Mozart?

Rolla Han är det redan.

Antonio Då kör vi i gång, Cervello! Jag blir hans impressario, och du får försöka intressera hoven för honom.

Cervello Med maestro Rollas vitsord blir det nästan för lätt.

Rolla Lycka till, mina herrar. Jag beklagar att jag kom för sent för att få undervisa er son. (*bugar sig och avlägsnar sig.*)

Cervello Vi tackar er ändå för er insats, maestro.

Rolla Insatsen är helt och hållet er. Se bara till att ni inte spelar bort den. (*går*)

Antonio Vad menar han?

Cervello Det samma som jag sade. Vi får inte missbruka din son.

Antonio Bara han spelar så att vi tjänar pengar på honom är jag helt nöjd.

Scen 2.

Nicolò Nej, far jag vill inte låta mig hunsas av er. Ni bara utnyttjar mig.

Antonio Hur vågar du sätta dig upp mot din far?

Nicolò Jag måste tänka på musiken först och främst! Det är mitt liv!

Antonio Men jag gav dig det! Varför bråkar du? Du får ju spela för vilka furstar du vill, och därmed bidrar du högst väsentligt till familjekassan. Det kan inte bli bättre. Varför vill du då tredska?

Nicolò För att ni bara hänger efter mig hela tiden, som ett par förklän!

Antonio Vi vill inte att du hoppar över skaklarna. Du måste ju hållas i styr. Vi kan inte låta dig spela bort våra förtjänster vid spelborden!

Nicolò Era förtjänster! Det är *mina* förtjänster!

Cervello Pojken har rätt, Antonio. Vi har inte rätt att utgöra hämskor på hans utveckling. Han måste få växa fritt nu när han är nästan fullvuxen.

Antonio Tar du hans parti mot hans egen far?

Cervello Antonio, det är du som behöver växa upp till pojkens realitet. Han vill klara sig själv. Låt honom då få klara sig själv.

Antonio I en värld full av spelhål och farliga fruntimmer?

Cervello Låt honom själv göra sina erfarenheter. Annars blir han aldrig fullärd men flinande infantil hela livet som Mozart.

Antonio Kan jag verkligen ta den risken? Så som kvinnorna beundrar hans mörka lockar och faller pladask för hans spel kan han bli illa bränd av de värsta av dem.

Cervello Låt honom bränna sig om han vill det, så lär han sig att sky elden.

Antonio Som du vill, Cervello. Men kom sedan inte och säg, Nicolò, att jag inte varnade dig!

Nicolò Tack, pappa. Det enda jag behöver för att kunna spela är min frihet.

Antonio Ta då din violin och bege dig ut i världen och förhäxa hela mänskligheten! Men den kommer att ge dig fan för det!

Cervello Det blir en senare fråga, Antonio.

Nicolò Den risken tar jag.

Antonio Skyll dig själv!

Scen 3. En salong.

- 1 Men, min furstinna, ni är ju i alla fall den store Bonapartes syster.
Elisa Tror ni det hjälper? Ingenting är mera mördande tråkigt än en etablerad ställning. Till och med Napoleon har blivit tråkig som konsul. Han bara arbetar hela tiden, och hans stackars Joséphine ser aldrig röken av honom.
- 2 Men vad begär ni då egentligen, furstinna?
Elisa Att någonting händer. Det var mycket roligare förr när revolutionen vände upp och ner på hela världen.
- Dida (vid ett annat bord)* Det sägs att han har sålt sin själ till djävulen.
- 3 En annan Faust fast inom musiken?
Dida Hans mor lär ha drömt om honom att hon såg honom uppträda på världens scen som den allra främste, men att djävulen stod bakom honom med ett grin och förde stråken för honom.
- Elisa* Vad i all världen är det ni talar om?
4 En ung violinist som Dida lär ha upptäckt och dragit fram i ljuset.
Elisa En simpel musiker?
3 Men han spelar som en Orfeus så att de döda kan vakna.
Elisa Vad i all sin värld är det nu du har hittat på, Dida? Skämmer du bort simpla musiker?
Dida Är du avundsjuk, Elisa? Med en sådan musiker skulle du aldrig ha tråkigt mer.
Elisa Berätta mera om honom.
Dida Han är alldeles ung och grön och spelar som en gud. Alla damer faller för hans trolska drag, och själv försöker han också falla för alla. Samtidigt som han frestar alla är han mottaglig för alla frestelser.
Elisa Var har du hittat honom?
Dida Han turnerade med sin far omkring i landet, i Lucca lärde jag känna honom genom Puccinis som sade att jag måste lyssna på detta fenomen, och han är mer än bara ett fenomen.
Elisa Varifrån kommer ett sådant underverk?
Dida (lägre, som för att chockera) Han kommer från fattigkvarteren i Genua. Han sägs vara född vid Svarta Kattens gränd.
Elisa I hamnkvarteren? Hur i all världen kunde han bli musiker?
Dida Hur i all världen kunde Alessandro Stradella bli musiker? Han var också från Genua.
Elisa Och blev mördad till slut för sina trassliga kvinnoaffärer.
Dida Paganini är exakt på samma spår.
Elisa Paganini, sade du? Kan det vara Antonio Paganinis son, den unge violinisten Carlo?
Dida Nej, det är hans äldre bror. Nicolò är spädare och känsligare och mycket mer intressant.
Elisa Du måste presentera honom för mig.
Dida Vill du också ha honom till älskare?
Elisa Skäms, Dida. En sådan begåvning måste styras. Han kan inte bara utlämnas åt alla världens oskulder.
Dida Han lär vara spelgalen redan, precis som Mozart.
Elisa Har hans far inget inflytande över honom längre?
Dida Hans pappa ville bara tjäna pengar på honom. Det var han som satte i gång hans prostituerings.

Elisa Då måste vi rädda honom, Dida. Äntligen ger du mig något vettigt att göra. Vi måste reservera hans musik för furstehoven och för framtiden.
Dida Det är det jag har försökt göra.
Elisa Då är vi överens. Ordna genast att han kommer till mitt hus.

Scen 4. En mondän spelsalong.

väninnan Spela inte mera, Nicolò. Du har bara din fiol kvar att satsa, och du har konsert om två timmar.
Nicolò Men jag måste ju vinna nån gång! Ingen kan bara fortsätta att förlora hela tiden!
väninnan Det är alldeles tillräckligt för många att de förlorar tills de är ruinerade. Du har redan spelat bort hela din förmögenhet.
Nicolò Det finns andra! Jag måste vinna!
väninnan Men om du inte gör det?
Nicolò Så måste jag väl satsa fiolen då!
croupieren Gör era insatser!
Nicolò Jag satsar min fiol.
croupieren Er violin, maestro? Den är värd en förmögenhet.
Nicolò Just därför!
väninnan (till croupieren) Han struntar ändå i att han kan förlora den.
croupieren Vi accepterar insatsen. Inga flera insatser!
en annan Det blev svart.
Nicolò Jag är förlorad! (*sjunker ihop förkrossad*)
Dida (kommer in med Elisa) Här är han, vid roulettebordet.
Elisa Den unge långhårige magre kraken? Han ser slagen ut.
Dida Han har tydligen just förlorat sina sista skärvor.
Elisa (till croupieren) Hur mycket har han förlorat?
väninnan Sin violin. Och han ska ge konsert om en timme.
Elisa Jag betalar den. Ge honom den tillbaka.
croupieren Ja, furstinna. (*överräcker höviskt violinen till Paganini*)
Nicolò Vad är ni för en ängel som räddar mig i mitt svagaste ögonblick?
Dida Hon är Napoleon Bonapartes syster, Nicolò. furstinnan av
Nicolò Jag är rädd att det är fåfång möda av er att försöka rädda världens mest förlorade själ.
Elisa Var nu inte melodramatisk. Jag vill ju bara höra er spela, och för det kommer ni att behöva er violin. Spela inte bort den igen, om ni vill fortsätta spela.
Nicolò För er skall jag gärna spela hela evigheten.
väninnan Du har tur, Nicolò. Djävulen räddar dig alltid i sista stund.
Elisa Och vem är er väninna?
Nicolò Bara en väninna.
Elisa Som furstinnan Disa?
Nicolò Min fru, för en musiker är världen alltid full av bedårande väninnor.
Elisa Låt då även jag få tillhöra deras krets. (*räcker honom handen*)
Nicolò Om ni ber mig, furstinna, kan jag aldrig motstå er. (*kysser den*)
Elisa Kom då, och tag er fiol med er. (*Nicolò förs ut av Elisa och Dida.*)
väninnan Jag hade honom för en dag, men ändå känns det som att jag aldrig kan förlora honom.

Akt II scen 1. En skum klinik i Genua.

Paganini Ni förstår väl, doktor, att mitt besök här är strängt konfidentiellt?

läkaren Jag vore inte läkare om jag inte hade tystnadsplikt. Ingen vet att ni är här. Alltså har ni aldrig varit här.

Paganini Då kan jag lita på er. Nå, hur lyder min dom?

läkaren Min arme vän, ni är inte ensam. I vår tid råkar nästan alla romantiska konstnärer ut för samma sak som ni.

Paganini Är sjukdomen dödlig?

läkaren Det är den mest nyckfulla och oförutsägbara av alla sjukdomar. Hos somliga bryter den aldrig ut ordentligt medan andra når tredje stadiet redan i unga år. Det enda säkra är att ni fått den av en oren kvinna. Det vore en stor hjälp för vetenskapen om ni kunde lokalisera smittokällan, så att denna kunde isoleras. Vet ni vem ni har fått det av?

Paganini Jag har inte den blekaste aning.

läkaren Menar ni att ni varit i kontakt med så många, hm, tänkbara smittkällor? Att ni inte skäms, maestro Paganini.

Paganini Det är inte helt och hållet mitt eget fel. Damerna flockas omkring och pockar på mig, och vem är jag att säga nej till skönheten?

läkaren Ni måste lära er säga nej. Annars är ni förlorad. Denna sjukdom ni har fått är världens försåtligaste.

Paganini Hur många år ger ni mig ännu?

läkaren Jag ska ge er ett elixir med vilket ni kanske kan hålla sjukdomen stängden, men jag garanterar ingenting, och allt kommer an på er. Om ni har viljan att leva och brottas med sjukdomen för resten av livet kanske ni kan besegra ert öde med er vilja. Det värsta ni kan göra är att ge upp och gå till sängs och tycka synd om er själv. Endast då dukar ni med säkerhet under för den mest vanärande av alla sjukdomar.

Paganini Ni ger mig då åtminstone hopp.

läkaren Men ni måste avstå från alla vidare lösa förbindelser.

Paganini Det är väl sent nu när jag redan fastnat i de lösaste.

läkaren Tänk på karriären. Spela er bort ur sjukdomen. Använd era turnéer till att aldrig stanna någonstans. Varför kom ni tillbaka till Genua? Det är väl ändå här ni blivit smittad?

Paganini Inte ens det kan jag svara på, men jag har utan tvekan haft mina olyckligaste förbindelser här.

läkaren Jag ser det som djävulens förbannelse av er musik. Ni lär ju spela som en ängel. Det kan naturligtvis inte djävulen stå ut med, så han djävlas med er, och så har han gett er syfilis.

Paganini Tror ni jag kan hålla det hemligt?

läkaren Det beror helt och hållet på er. Använd mitt elixir när ni får problem och kalla det något annat, så kanske ni klarar er.

Paganini Tack, herr doktor. Ni har kanske räddat mitt liv med er diskretion.

läkaren Det hoppas jag verkligen. (*Paganini går.*)

(*ser efter honom*) Synd på ett sådant snille, men han har bara sig själv att skylla. Musiken har en alltför upphetsande effekt, och alla musiker faller för den och söker lindring hos billiga horor. Så blir musiken sin egen värsta fiende, och hittills har ingen musiker klarat sig ut ur den onda cirkeln. Det är som om fru Musica svartsjukt tog livet av sina egna musiker. Nåväl, det är inte mitt problem. (*går in till sig.*)

Scen 2. Germis kontor.

Germi (när Paganini kommer in) Min käre Nicolò, jag har tyvärr bara dåliga nyheter för er.

Paganini Så säger ni varje gång jag kommer, min ende vän i världen.

Germi Er process är åtminstone inte förlorad ännu.

Paganini Men den kan väl aldrig någonsin vinnas.

Germi Den kan alltid överklagas.

Paganini Men kommer det någonsin att ge mig rätt?

Germi Det vet vi inte. En viktig fråga är om vi *har* rätt. Om du känner dig ha rätt har du ingenting att förlora hur långt vi än driver processen.

Paganini Vad tror du själv om saken, Luigi-Giuglielmo? Du är ju den enda som orkat försöka reda ut det.

Germi Att skenet är emot dig, Nicolò, betyder inte att det som synes vara sant måste vara sant. Din anklagares fall är solklart men bara på ytan. Du förförde hans dotter och övergav henne och tog henne åter till dig när det blev känt att hon var havande varpå du gav henne droger som gjorde henne sjuk varefter hon fick missfall. Det är din anklagares version av saken, en förorättad fader som har en fallen flickas ära att försvara för sitt eget namns skull, så han måste förmodas vara så partisk och subjektiv som någon part i ett mål någonsin kan vara. Så har vi din stackars älskarinna, som varit helt en lekboll i både dina och hennes pappas händer. Ni har båda bollat med hennes fall i vilka riktningar ni önskat medan ingen intresserat sig för hennes version av saken. Frågorna är många. Övergav du henne verkligen?

Paganini Nej.

Germi Vilket kan bekräftas genom att du faktiskt återupptog henne, men av vilka motiv? För att ta ansvar för barnet eller för att göra dig av med det?

Paganini Jag är ingen barnamördare.

Germi Det tror jag inte heller, och vilket missfall som helst kan vara naturligt vad du än gav henne för droger. Vad gav du henne egentligen?

Paganini Bara vad min läkare rekommenderat.

Germi Nåväl, du behöver inte tala om det. Men du måste besvara en samvetsfråga. Ville du ha barnet, eller ville du hellre att det försvann?

Paganini Jag ville aldrig dess död.

Germi Alltså ville du ha det.

Paganini Bara därför tog jag henne åter till mitt hjärta.

Germi Och att hon fick missfall var en ren olycka för alla parter, både för dig, för henne och för hennes pappa. Hon kan inte själv ha velat göra abort?

Paganini Inte efter att jag tog hand om henne igen.

Germi Det låter ju rimligt. Det är den linjen vi har att gå vidare på. Tyvärr för oss är hennes pappa lika villig att överklaga hur långt som helst som vi är. Frågan är vem som först släpper greppet.

Paganini Jag är yngre och rikare än han.

Germi Och det kan kosta honom målet, om du bara sköter dina inkomster och inte spelar bort allt du har inklusive din ovärderliga Guarneri på ett bräde!

Paganini Jag ska försöka bättra mig.

Germi Du måste, om du vill fortsätta ha mig som advokat.

Paganini Du är den enda vän jag har, Luigi-Giuglielmo, som jag kan lita på. Din vänskap betyder mer för mig än någon kvinnas kärlek.

Germi Jag hoppas du väljer din hustru med bättre urskiljning nästa gång.

Paganini Jag ska verkligen försöka, Luigi-Giuglielmo.

Germi Mest av allt för din ekonomis skull. Hela din familj är beroende av dina inkomster.

Paganini Jag får turnera mera.

Germi Ja, gör det. Res så långt du kan. Här omkring i Lucca och Florens har du bara blivit nerdragen i träskhärvor av kärlekskranka nymfer och uttråkade furstinnor. Res till Wien, till Prag, till Tyskland, till Paris och England! Var som helst kan du klara dig bättre än här.

Paganini Utan din rådgivning, Luigi-Giuglielmo, vore jag strandsatt här hos mina nymfer för alltid.

Germi Det är därför du måste ge dig iväg. Börja med Venedig. Vi skall alltid stå i brevkontakt med varandra.

Paganini Det tackar jag för. (*omfamnar honom*) Du är den enda jag har, Luigi-Giuglielmo.

Germi Och jag skall alltid finnas här och stå på din sida mot hela världen om det behövs. Gå nu hem till din familj och ta hand om dem och lägg sedan världen för dina fötter.

Paganini Tack, Luigi. (*går*)

Germi Han är alldeles för begåvad för denna världen. Det är det enda felet med honom. Tur att han har mig som kan hjälpa honom hålla den bråkiga världen stängden.

Scen 3. Bologna.

Rossini Paganini här? Visa genast in honom! (*Paganini visas in.*)

Paganini (med utbredda armar) Min enda kollega som visat sig min jämlike och överman!

Rossini Skryt lagom, broder! (*de omfamnas hjärtligt*) Om du ägnade dig åt operan skulle vi alla bli utslagna av dig.

Paganini Så talar en maestro, som har dramatiska överdrifter som sitt levebröd!

Rossini Jag är så glad över vårt lyckade samspel i Casa Pegnalver.

Paganini Nöjet var desto större på min sida.

Rossini Men vad är det för sorgliga rykten jag hör om dig, tidernas störste violingigant? Du gav bara en konsert i Ancona och låg sedan sjuk i tre månader!

Paganini Döden har jag ständigt flåsande i nacken, Gioacchino. Redan som barn hade jag kataleptiska anfall. Läkarna kallar min sjukdom 'okänd för läkarvetenskapen'.

Rossini Den bidrar till legendspridningen om dig. Det sägs även populärt att du står i förbund med djävulen.

Paganini Låt dem fantisera och spekulera vilt om mig i tidningarna. Det är bara bra för affärerna. I publicismens värld gäller lagen, att ju värre saker som skrivs, desto bättre, ty desto större blir uppmärksamheten. Alla människor som deltar i publiker och läsekretsar är gamar.

Rossini Har du blivit så illa bränd av din egen kultstatus att du lärt dig förakta publiken?

Paganini Det är värre än så, Gioacchino. Jag prostituerades från början av min far och hans hejdukar till lycksökare. Som estradör är jag bara världens främsta lyxhora, och alla mina publiker är mina kunder. De kommer bara för att suga åt sig min själ. Inte konstigt då att jag själsligt blir helt utbränd ibland.

Rossini Så din sjukdom är bara själslig?

Paganini Allt som händer i själen ger utslag i kroppen. Om läkarna intresserade sig lika mycket för själens åkommor som för kroppens skulle de kunna bota alla världens sjukdomar.

Rossini Du förenklar saken.

Paganini Känner du dig aldrig urlakad ibland, när du givit publiken allt och de bara skrattat åt dig i tre timmar?

Rossini Jag lever bara för glädjen. Den är mitt enda riktiga element. Det har själva Beethoven sagt.

Paganini Beethoven, den sjukaste av alla. Ja, han har nog rätt. Du är bara komediant och lycklig nog som sådan. Må du alltid förbli lycklig som sådan. Jag kan aldrig bli lycklig som människa, Gioacchino. Hela min själ har uppslukats av violinen.

Rossini Är det något jag kan göra för dig, min käre mest beundrade vän? Be mig om vad som helst, och jag lovar att ställa upp.

Paganini Tack, min vän, och jag ska bevara din generositet för alltid i mitt hjärta. Men tänk du på din glada publik och på att hålla den glättig. Det är det du kan, och den älskar dig för det. Min ensamhets kärlekspassion med violinen är en helt annan sorts drama, som lyckligtvis aldrig någon annan kommer att förstå, inte ens du, Gioacchino, den skickligaste av alla musiker.

Rossini Hela världen är lysten på ditt konstnärskaps hemlighet, maestro.

Paganini Låt den sväva i lycklig okunnighet om den, och låt den tro det värsta om mig och djävulen i sin vidskepliga inskränkthet, så blir de aldrig besvikna, ty sanningen gör aldrig någon människa glad.

Rossini Jag kommer aldrig att förstå din dysterhets morbiditet, Nicolò.

Paganini Var glad för det. Låt mig dö med den hemligheten, så kanske jag dör.
(går)

Rossini Vad menar han? Även Beethovens sägs ständigt umgås med döden, men vad batar det till? Det är ju livet vi har att förgylla och göra det bästa av, så varför då alls tänka på att det kan upphöra? Maestro Paganini måste vara sjukare än någon kan ana. Desto innerligare kommer jag att hjälpa och stödja honom hela mitt liv.

Scen 4.

Spitzer Och vad har ni ordinerats för diet mot ert onda?

Paganini Åsnejölk och vegetarisk diet utan ägg och ost.

Spitzer Försöker de då ta livet av er?

Paganini De menar säkert väl. Jag har rådfrågat Italiens dyraste specialister. Alla är de överens om en sträng diet med mycket åderlåtningar som bot för min ihållande hosta och min letargiska trötthet.

Spitzer De är klåpare och kvacksalvare allesammans. Vad ni behöver är rejäla griskotletter med mycket gott rött vin. Då blir ni genast en fungerande människa igen.

Paganini Det är tvärt emot vad alla experterna säger.

Spitzer Prova min metod och se vilken som är bättre.

Paganini Det kan väl inte skada att försöka.

Spitzer Allt som smakar gott är bra för er. Allt som inte tilltalar er är det bara att glömma. Mediciner som smakar illa är bara gift, och mjölk är bara för bäbisar. En vuxen man behöver vin för sitt blods skull, som annars förvandlas till vatten. Utan rödvin kan ert blod aldrig bli rött och starkt igen.

Paganini Tack, herr doktor. Ni har kanske räddat mitt liv.

Akt III scen 1. Venedig.

Paganini Men min älskade vän, vi var ju lyckligt gifta, varför måste du då förstöra allting med ditt dåliga humör?

Antonia Jag! Det är ju du som förstör allting! Du är ju aldrig hemma! Du vill ju bara vara för dig själv hela tiden!

Paganini Är jag inte en god far som tänker på vår son först och främst?

Antonia Din son har blivit så värdefull för dig och ditt allt i världen så att du helt glömt bort att du har en hustru!

Paganini Hur skulle jag kunna glömma dig, så som du domderar? Du vill ju inte ens låta mig gå ut på en kvarts promenad!

Antonia Därför att var du än visar dig springer det flickor efter dig, och du kan inte motstå en enda av dem, för du har glömt din hustru!

Paganini Älskade jag dig inte över allt på jorden?

Antonia Jo, men det gör du inte längre, och det kan jag inte förlåta dig! Jag kan inte leva utan din kärlek!

Paganini Jag är tacksam för att du gav mig en son. Vår kärlek var äkta, och vi var ett välkommet par var vi än uppträdde. Har du glömt våra många konserter tillsammans? Men allt detta goda vi hade tillsammans river du nu sönder med ditt dåliga humör och dina orimliga svartsjukeutbrott. Du äger mig inte, Antonia, lika litet som jag äger dig. Vi måste kunna respektera varandra.

Antonia Respektera! Du har aldrig respekterat mig! Du bara utnyttjade mig för din karriär och för att bli mera social i salongerna!

Paganini Jag delade mitt liv med dig, och för det skäller du nu bara ut mig.

Antonia Nicolò, förlåt mig mitt temperament, men jag vill inte förlora dig, och jag känner hur du glider ifrån mig mer för varje dag.

Paganini Jag avskyr konflikter. Jag tål dem inte, och gräl bara skrämmer bort mig. Jag kan inte älska någon som ständigt bara ger mig konflikter.

Antonia Det är för att undvika en växande konflikt som jag grälar på dig för att du inte gör något för att stävja den!

Paganini Jag gör det enda jag kan. Jag ger mig av.

Antonia Lämna du mig?

Paganini Det är äntligen dags för min turné till Wien. Sedan många år har jag haft en inbjudan av furst Metternich, sedan han hörde mig spela i Neapel. Hans hustru insisterade på min ankomst till Wien.

Antonia Där ser du! Inte ens ledande världsdiplomaters hustrur kan låta bli att lägga beslag på dig!

Paganini Börja inte nu igen!

Antonia Förlåt mig, men det är så orättvist att jag som är din hustru inte ensam skall få ha rätten att älska dig.

Paganini Musiken tillhör hela världen. Därför tillhör jag hela världen. Ingen har rätt att komma mellan mig och världen.

Antonia Inte ens din hustru?

Paganini Inte ens min hustru.

Antonia Då är det bäst du reser till Wien ensam.

Paganini Det är klart att du skall komma med, Antonia. Du är ju min hustru.

Antonia Är jag det verkligen fortfarande?

Paganini Och din sons enda moder. Han behöver dig, och jag reser inte utan honom.

Antonia Men om du kunde resa med honom utan mig skulle du gärna göra det.

Paganini Nu börjar du igen. Kan du inte vara något annat än negativistisk?
Antonia Jag är som jag är, och det får du tåla om du vill stå ut med mig.
Paganini Frågan är om jag gör det i längden. Jag ber dig dock att följa med till Wien. Jag skall ge dig egna konserter. Försök en sista gång att ställa upp offentligt som min hustru. Kanske vi kan finna oss en ny början i Wien.
Antonia Eller kanske en början till slutet. Vi får se hur det blir. Jag följer med dig för lille Achilles skull. Han är ju ännu späd, och jag är ansvarig för hans hälsa.
Paganini Jag är glad för hans skull.
Antonia Men du får stå ut med mina konserter och att jag uppträder som din hustru.
Paganini Jag står ut med vad som helst bara du följer med.

Scen 2. Wien.

Marie-Louise Jag är glad att ni kunde bevilja mig en audiens.
Paganini Madame, ni kallade mig hit. Alltså måste jag komma.
Marie Det måste ni inte alls. Det hör till god ton numera att förakta och sky allt som en gång smittats av namnet Bonaparte.
Paganini Det hör till ännu bättre ton att trotsa en sådan fördomsfull konvensans, Madame.
Marie Det har alltid gått hemska rykten om er som en djävulens lärjunge, men ändå har ni aldrig hört till rebellerna. Alla furstar har alltid omhuldat er från Napoleon och hans familj till Metternich och alla *l'ancien régimes* lakejer.
Paganini Madame, jag har aldrig varit politisk. Musiken kan aldrig bli politisk. Om den skall förbli musik kan den inte förnedra sig till sådant. Den måste alltid höja sig över hela den mänskliga världen.
Marie Och den upphöjda övermoraliska inställningen är väl egentligen er enda hemlighet? Inte har ni väl någonsin stått i kontakt med djävulen eller satanister eller annat sådant trams?
Paganini Min hemlighet är djupare än så, Madame.
Marie Vad menar ni?
Paganini Min hemlighet är att jag är dödligt sjuk och att hela mitt liv bara är en kamp med den sjukdomen och en kapplöpning med döden.
Marie Det framgår inte ur er musik.
Paganini Min musik är min tillfälliga flykt och frälsning från den kampen och plågan. Den räddar mig och håller mig levande litet till.
Marie Hur gammal är ni? 46?
Paganini Nästan.
Marie Ni är redan medelålders men spelar fortfarande som en gudomlig ungdom.
Paganini Som sagt var, Madame, det är musiken som räddar mitt liv och min själ från djävulen.
Marie Ändå är ni lyckligt gift och har en son.
Paganini En präktig son, som ytterligare förhöjer mitt livs mening och gör det värt att leva trots allt.
Marie Men hur står ni ut med er argsinta fru? Hennes konserter är förfärliga, och hon måste vara en belastning för er.
Paganini Ack ja, både jag och Rossini fick på våra lotter att bli gifta med framstående sångerskor som tog över våra liv med sina anspråk på att äga våra själar.

Marie Ni borde skilja er från henne, så att ni kunde turnera friare. Tyskland väntar på er och Prag och Warszawa och framför allt Paris.

Paganini Jag är medveten om detta, men jag släpper aldrig min son.

Marie Ni har lagt Wien för era fötter, Meyerbeer avgudar er, och Wien kommer aldrig att glömma er. Själv kommer jag aldrig att glömma att ni aldrig glömde er tillgivenhet för den fallna familjen Bonaparte.

Paganini Ni har en son med er Napoleon att leva för, Madame.

Marie Han föddes svag och kommer inte att leva länge, och huset Habsburg har allt intresse av att förkväva honom.

Paganini Er store Napoleons syster Elisa räddade mig från att gå under bland nöjena i Lucca och gav därmed mig och världen min karriär. Den tacksamheten till Napoleons familj får jag aldrig glömma.

Marie Även andra sympatiserar med oss fortfarande. Det kan ännu bli en fortsättning på huset Bonapartes kejsarställning.

Paganini Det har jag ingenting emot, Madame.

Marie Tack för att ni kom. Jag kan aldrig förlåta världen för vad den gjorde mot min make. Desto mera tillgiven är jag alla dem som aldrig svek honom.

Paganini Musiken sviker aldrig någon som blott förblir musiken trogen, Madame.

Marie Napoleon tyckte bara om marschmusik.

Paganini Men hans systrar räddade mig åt musiken. Det kommer musiken aldrig att glömma.

Marie Tack, svarte riddare. (*ger honom sin hand. Han kysser den.*)

Paganini Till Napoleons minne skall jag spela för hela Paris, Madame.

Marie Gör det. (*Han bugar sig och går.*)

En äkta musikens riddare. Men vem kunde tro att alla diaboliska legender om honom bara har sitt upphov i en dödlig sjukdom som han till varje pris vill hålla hemlig tills han dör?

Scen 3. Warszawa,

Paganini Jag vet vem ni är, unge man. Ni är den lovande unge polske pianisten Frédéric Chopin som gjorde en så märklig debut i Wien. Vad kan jag göra för er?

Chopin Jag har följt er karriär ytterst uppmärksamt och sett fram emot att ni skulle komma till Warszawa som en avgörande höjdpunkt i mitt liv. Jag har inte blivit besviken.

Paganini Spar på komplimangerna. Vad kan jag göra för er?

Chopin Jag ville egentligen bara följa ert exempel och göra för pianot vad ni gjort för violinen och därför försöka få litet vägledning och kanske några goda råd.

Paganini Hur kan jag, en violinist och gitarrist, råda en pianist?

Chopin Mycket väsen har gjorts av era övernaturliga krafter, som att ni står i förbund med djävulen och andra sådana amsagor....

Paganini Ni vill således veta min hemlighet?

Chopin Har ni någon sådan?

Paganini Min enda hemlighet är min sjukdom, som jag vinnlagt mig om att dölja för hela världen, men för en annan ädel musiker som ni tror jag att jag kan avslöja det värsta. Hemligheten är, min unge kollega, att jag utnyttjar min sjukdom till förädlandet av min konst. Jag är dödligt sjuk, men dödens ständiga närhet och hot sporrar min konst till fördjupning av dess själslighet. Det är detta som publiken

uppfattar som skumt och mystiskt, magi och trolleri, medan det bara är extrem själslighet och känslighet. Ni ser själv ut att vara en känslig person. Det måste en musiker vara. Ju högre spända känsloträngar, desto vackrare musik. Det är hela hemligheten. Sjukdomen hjälper till, och dödens ständiga närvaro sporrar till extrema känslolägen. Den hemligheten levde även en Beethoven på. Det är lidandets pathos som gäller. Lev för att ständigt förädla det, och muserna skall ständigt förädla din konst till ständigt högre höjder.

Chopin Det kallar jag ett råd så gott som något om dock svårt och avskräckande för många. Dock accepterar jag er som min lärare och tar gärna på mig samma kors som ni, ty jag lever bara för min känslighet och frossar gärna i lidandet.

Paganini Ni är väl inte sjuk?

Chopin Jag var alltid klen till hälsan och har problem med lungorna.

Paganini De enda övriga råd jag kan ge er är att akta er för kärleken och damerna, då de bara vill ta er själ ifrån er för att få äga den själva.

Chopin Hela världen har kallat er för hjärtekrossare då ni alltid lämnat era damer i sticket och även er fru.

Paganini Min vän, det var mitt liv eller deras. Det var musiken eller dess kapitulation för köttet. Efter alltför många erfarenheter var det ett lätt val.

Chopin Tack för era instruktioner, maestro Paganini. Jag skall lägga dem på minnet.

Paganini Lycka till, min unge kollega. Ni är alltför ädel redan.

(*Chopin går.*)

En ärlig och äkta musiker, på min ära. Han kommer att gå långt.

Scen 4.

Schumann Välkommen, oförbätterlige Serapionsbroder! Är ditt liv lika magnetiserat av hans spel som mitt?

Heine Mera. Jag kommer aldrig att kunna bli normal igen. Han spelar ju mer än som en gud. Goethe kallade hans framträdande som en meteor av eld och luft och hade svårt för att komma ner på jorden efteråt och reda ut begreppen. Självt har jag diktat om honom hela natten.

Schumann Vad har du diktat? Något som jag kan tonsätta?

Heine Massor. Han är ett naturfyrverkerifenomen, som med ens lyft upp musiken sju himlar på en gång, så att med ens ingenting framstår som omöjligt för musikens teknik, och därmed öppnar han huvudet för en stormflod av romantiska utvecklingsmöjligheter.

Schumann Precis så upplever jag honom också, inte bara ett överväldigande bländande fyrverkeri utan även en lika stor inspirationskraft och av samma slag som Beethoven.

Heine Han och Beethoven är utan tvivel ödets bröder. Noterade du samtidigt bräckligheten i hans väsen, som om när som helst hela hans lilla tunna och spröda kropp skulle kunna falla ihop som lösa skelettdelar?

Schumann Många associerar honom med själva döden. Lyser har avbildat honom som ett spelande skelett, och hans likbleka fysionomi i den helsvarta fracken endast förstärker intrycket av dödens egen violinist som i all oändlighet spelar på sista versen.

Heine Han är direkt som en karaktär ur Hoffmanns berättelser, lika demonisk och överklig i sin överdrivna extremism och vibrerande överkänslighet.

Schumann Det är bara Hoffmann som inte skrivit något om honom.

Heine Vi måste ta och be honom göra det.
Schumann Skriver han fortfarande?
Heine Varför inte?
Hoffmann (gör *entré*) Ni kallade på mig. Här är jag.
Schumann Hoffmann i egen hög person!
Hoffmann Herr Robert Schumann, ni gör mig den äran.
Heine Vår egen fantastiske mästare!
Hoffmann Herr Heinrich Heine, er dikt är min sanning.
Schumann Vad kan vi göra för er, maestro? Litet vin?
Hoffmann Vad annars? (*Heine serverar honom genast. Hoffmann dricker genast upp pokalen till hälften.*) Men vad är det jag har missat? Ni diskuterade någon sorts violinist.
Schumann En karaktär som helt ställer er Kreisler i skuggan, en mager dödens ängel som spelar så inte bara hjärtat vill brista men så att alla kvinnor blir hysteriska och faller för honom och så att själen måste gråta för resten av sitt liv.
Hoffmann Alltså Krespelsyndromet. Han har sin själ i sin fiollåda, och bara violinen kan alls få hans själ att överleva.
Schumann Ungefär så.
Heine Nej, det är värre än så. Det är en själ av bara lidande, men varje gång han släpper fram den på strängarna resulterar dess smärta i en så utsäglig musik att lidandet självt blir en njutning.
Hoffmann Alltså är han en musikalisk sado-masochist.
Schumann Vilken musiker är inte det?
Hoffmann Ack, det erinrar mig om mitt eget förtappade liv med bara ruin och elände för min själ, ty även jag sålde min själ till djävulen, men han ville inte ha en sådan värdelös själ utan skrotade den men behöll den ändå för evig skrotning.
Schumann Ni och Paganini skulle förstå varandra.
Hoffmann Min kärlek i musiken var Mozart, men han var för hög för mig, varpå jag hänvisades till den dystre Beethovens mörka avgrunder i stället, som tydligen även släppte fram en förlorad själ som Paganini.
Schumann Men han är helt fantastisk. Han övar aldrig mellan repetitionerna och konserterna, och under repetitionerna släpper han aldrig fram sina solon. Hur kan man ha och bibehålla en sådan utsägligt fenomenal fingerteknik om han aldrig övar? Medge att det måste ge upphov till spekulationer.
Hoffmann Karlen har utan tvekan en hemlighet, såsom alla italienare.
Heine Och han släpper den inte ifrån sig utan tar den med sig in i döden.
Hoffmann Liksom alla som bara lever för själens strängars vibrationer. Jag måste gå, mina herrar. Det var inte alls meningen att jag skulle komma här förbi, men ni råkade kalla på mig. (*tömmer sin bägare och avlägsnar sig genast*)
Heine Hur kunde han veta att vi satt här och tänkte på honom?
Schumann Det måste ha varit hans gengångare.
Heine Desto mer måste vi då känna oss hedrade av hans visit. Skål, broder Schumann, för Paganini och hans outgrundliga inflytande!
Schumann Skål, broder Heine! (*De dricker varandra till.*)

Akt IV scen 1. Paris.

Lafont Så är han då äntligen här på min egen opera i Paris! Jag har mobiliserat hela gräddan av Paris för att ge honom ett värdigt mottagande och rättvis behandling. Skandalen i Prag får inte upprepas!

Sainte-Beuve Har då verkligen någon sett bockfoten som han gömmer bakom den avancerade högerfoten, eller har någon verkligen sett den djävul som bakom honom för hans stråke? Allt sådant är bara vidskepelser, nonsens och fantasier! Är han icke blott en människa som alla andra?

Franz Liszt Jo, men vilken människa! Och det ligger bara hårt arbete bakom den övermänskliga teknik han presterar, för att nå den nivån har han gjort alla mänskliga uppoffringar och helt förlorat sin själ till den rena violinmusiken. Han är ingen magiker eller trollkarl utan bara en generöst skapad naturbegåvning som offrat allt för musiken.

Victor Hugo Likväl ger hans fiolspel kalla kårar efter ryggraden, kvinnorna svimmar, vem som helst kan bli tillintetgjord av ett sådant spel, och man måste misstänka övernaturliga krafter bakom det oerhörda intryck han gör bara med att visa sig på scen med sin violin och låta denna ljuda.

Rossini Prat, han är bara en hårt arbetande konstnär i motsats till mig, som bara latar mig. Lika mycket som jag svämmas över midjan av rikedom och välfärd, lika utmärglad och avtynad är stackars Paganini, som offrat liv och hälsa för att följa sitt instruments musas vägledning. Franz Liszt har rätt. Han är bara en musiker som gått över gränsen och därvid offrat sin själ bara för musikens själs och andlighets och renhets skull.

Delacroix Men han övar ju aldrig! Orkestermusikerna får aldrig höra soloviolinstämman när han repeterar sina konserter med dem! Han övar aldrig hemma! Det är bara till konserterna han över huvud taget gör något med sin stråke!

Balzac Han är bara ett naturfenomen. Hans hand är lika rörlig som en muslinnäsduk i vinden. Hans musikaliska disciplin är så total och välkontrollerad att han aldrig behöver öva.

de Musset Likväl finns demonin där och kan inte förnekas. Kvinnorna dånar och faller i vanmakt och skriver självförnedrande kärleksbrev till honom och ber honom rymma med dem hur högt upp i samhället deras män än är etablerade. Han är förvisso en häxmästare, vilket bara titlarna på hans kompositioner förråder: häxdans, storm, helvetesklagan, den osaliges dröm, nattvisioner, *danse macabre*....

Berlioz Ni bara dillar. Han är vår tids främste musikersolist. Det är allt. Han råkar till sin egen olycka vara så överlägset skicklig att alla vill dra ner honom och särskilt damerna till en lägre nivå. Hans musik är alltför överlägsen oss dödliga för att vi skall kunna fatta det. Därför har han blivit offer för vår okunnighet.

Paganini Tack, Hector Berlioz, du är kanske den enda som förstår mig, du den enda värdiga efterträdaren till Beethovens vulkaniska geni och nyskaparkraft.

Berlioz Jag vill bara göra dig rättvisa.

Paganini Och jag vill bara göra musiken rättvisa. Det är min enda ambition. Varför kan den missförstås?

Berlioz Därför att inte alla människor är musikaliska.

Paganini Då behöver de upplysas. Då behöver de höra ständigt ny och bättre musik.

Berlioz Och där har vi vår otacksamma uppgift att tvingas klä skott för deras okunnighet som deras lärare.

Paganini Dock är det inte pärlor för svin vi kastar utan för människor.

Berlioz Ja, det är vårt hopp och vår räddning.

Scen 2.

Watson Min herre, ni har ingen rätt att vanära min dotter.
Paganini Jag har aldrig ett ögonblick haft för avsikt att vanära er dotter.
Watson Men ni har tänkt stjäla henne ifrån sin familj!
Paganini Ingalunda. Hon är en begåvad sångerska och bad om min hjälp i hennes karriär. Därför ville hon följa mig till Frankrike. Hemma hos er blev hon bara förtryckt.
Watson Ni är en lycksökare, min herre, och en bedragare som bara trampar in i andra människors liv!
Paganini Och ni är bara uppjagad, min herre, och har inget perspektiv till situationen. Ni vill sätta er dotter i jungfrubur och vägra henne ett liv i musikens tjänst, och så vill ni förstöra hennes liv.
Watson Vet hut, er infernaliske äventyrare! Hela England skall få veta vilken omoralisk vagabond ni är!
Paganini Och vad är ni själv? Jag väntade mig att finna er dotter här, som jag då hade hjälpt vidare till en strålande karriär i Paris, men ni har tydligen saboterat hennes resa. Varför har ni då i stället kommit över kanalen själv? Bara för att göra er löjlig?
Watson Nej, för att skydda min dotter och avslöja er!
Paganini Ni är den enda engelsman jag har råkat ut för som haft någonting emot mig. Alla andra har behandlat mig mer än väl. Det enda ni uppnått med er överprotektionism är en allmän skandal, som det tydligen varit er avsikt att få ställa till med, och er dotters ruinerade lycka. Jag beklagar er, mr Watson. Jag hade kunnat göra något av er dotter. Nu slipper ni henne aldrig och särskilt inte hennes olycka. (går)
Watson Italienske lycksökare och ärkeskäl! Jag ska minsann se till att det aldrig mera släpps in en italienare till vårt land över kanalen!

Akt V scen 1.

Paganini (till sängs) Min gamle vän, ni var den enda läkare någonsin som verkligen ville mig väl. Alla andra tog bara betalt för att förgifta mig.
Spitzer Tyvärr kom inte giftet bara helt och hållet från dem. Som de flesta patienter har ni tyvärr bara mest er själv att skylla.
Paganini Jag vet. Min onämnda dam i Lucca. Men hon var inte ensam. Allt de ville var kärlek. Måste något så ljuvt då vara så infernaliskt förrädiskt och så förbannat fel?
Spitzer Bara i överdrift, maestro, aldrig i omdömesfull moderation.
Paganini Kärlek är inte kärlek om den är omdömesfull. Den är inte kärlek om den inte faller och ger sig och offerar sig fullständigt och besinningslöst.
Spitzer Därför är ni så sjuk. Ni älskade intill självförbrännande vanvett.
Paganini Och det var det värt, ty det var vackert.
Spitzer Resultatet är inte vackert. Era syfilitiska gomsår kommer att beröva er er stämna.
Paganini Men jag har fiolen kvar.
Spitzer Den har tagit all er kraft så att ni inte orkar spela på den mera.

Paganini Jag har sjungit på sista versen i hela mitt liv, doktorn, och det blev för mig en svanesång lika njutbar som en oändlig näktergalssång.

Spitzer Jag tar delvis tillbaka vad jag tidigare sagt. Allt är inte ert eget fel. Med er rena konst var ni för naiv och godtrogen för att inte utnyttjas ihjäl från början först av er far och sedan av era impresarier, och ni var för ädel i er helgjutna konstnärssjäls egoistiska ensidighet för att någonsin kunna säga nej. När ni slutligen gjorde det var det för sent, och ni kunde inte ta er ut ur era gamars och hyenors människofälla. Men hur i all fridens namn kunde ni låta er luras till att satsa er förmögenhet i Casino Paganini?

Paganini Jag var alltid bara en spelare. Men jag spelade alltid bara fel när det gällde pengar. Projektet lät så förföriskt lockande – ett glädjehus för bara kultur, musik och konserter, teater och poesi, uppläsningar och dramatik, balett och bibliotek, allt gott kulturellt skulle inrymmas där och det under mitt namn. Kunde det bli bättre?

Spitzer De var bara ute för att svindla er, och ni gick på det i barnslig aningslöshet. Sedan förgiftade processerna er för resten av livet, och gamarna och hyenorna fick fritt fram att krama musten ur er själ och mårgen ur era ben. Och nu ligger ni här som ett kroniskt vanmäktigt levande lik, slagen till slant av de skurkar till konstnärsparasiter som bara lever på att få smutsa ner den rena kreativitetens renhet.

Paganini Så ni förbjuder mig att resa?

Spitzer Ni kan inte resa. Ni kan inte turnera mera. Ni är 56 år gammal och utbränd och har överlevt er själv med tjugo år.

Paganini Jag ville så gärna komma till Amerika.

Spitzer Det är uteslutet. Ni kommer inte ens till England mer. Ni kommer inte ens till Paris mer. Frågan är om ni ens kan komma Genua eller ens Nizza.

Paganini Fröken Watson ville så gärna ha mig till New York.

Spitzer Hon är gift nu, maestro. Hon slapp sin far med att finna sin drömprins i Amerika.

Paganini Henne far försonade sig med mig för att försöka använda mig till att locka henne hem från Amerika.

Spitzer Bra att ni genomskådade det. Sådana är impresarierna. De vill bara utnyttja allt till egen fördel som har den skaparkraft som de själva saknar.

Paganini Hur lång tid ger ni mig ännu, doktorn? Ett år? Månader? Veckor?

Spitzer Ni är lika envis och seg som ni är dödssjuk. Det kan bli en utdragen döds kamp som kanske aldrig tar slut.

Paganini Jag vill aldrig sluta spela. Det är det som är problemet.

Spitzer Er musik kommer aldrig att tystna, om det kan trösta er. Den går redan igen hos Chopin och Liszt, Schumann och Berlioz.

Paganini Mest älskade jag Bellini och Rossini.

Spitzer Naturligtvis.

Paganini Tyvärr fick jag aldrig träffa Beethoven. Det är det enda jag ångrar i mitt liv. Han hann dö innan jag nådde fram till Wien.

Spitzer Rossini tog knäcken på honom, men han hade gärna velat höra er.

Paganini Men han kunde ju inte höra.

Spitzer Just er hade han kanske ändå kunnat höra ändå.

Paganini Ge mig min violin, doktorn. Även om jag inte längre kan fäkta med stråken kanske jag fortfarande kan knäppa på den lite grann.

Spitzer (lyfter ner hans violin från väggen) Varsågod. Ingen och ingenting kan någonsin komma emellan er och er musik.

Paganini Tack, doktorn. Ni kan gå nu. Jag vill drömma lite grann. Släck ljuset när ni går.

Spitzer (går och släcker ljuset.)

(När det släcks ligger *Paganini* med sin fiol som i en omfamning.)

När allt är mörkt och tyst börjar genast musiken –
Paganinivariationerna i Rachmaninovs arrangemang.)

Rishikesh 30.10.2005